

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дуальна форма навчання – практико орієнтоване навчання, побудоване на підґрунті соціального партнерства, спрямоване на формування нової моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників із обов'язковими періодами виробничого навчання й виробничої практики, що проваджується на базі підприємств, установ, організацій, та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності роботодавців за якість підготовки робітничих кадрів

Мета впровадження елементів дуальної форми навчання – подолання диспропорції між пропозицією щодо надання освітніх послуг професійно-технічними навчальними закладами та запитами роботодавців щодо структури навчально-виробничого процесу, змісту і обсягу навчальних планів і програм, якості підготовки робітничих кадрів, надання можливості мобільно реагувати на зміни виробничих технологій та модернізувати зміст професійної освіти, враховувати вимоги конкретних підприємств, установ, організацій - замовників робітничих кадрів при організації навчально-виробничого процесу.

Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні в навчальному процесі професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки в обсягах 30% (40%) теоретичних занять до 70% (60%) практичних занять. Виробниче навчання та виробнича практика здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємства, що надає можливість учням одночасно з навчанням у професійно-технічному навчальному закладі опанувати обрану професію безпосередньо на виробництві.

Система підготовки кадрів з елементами дуальної форми навчання впроваджується в рамках реалізації дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня «Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2017 р. № 298).

Організація навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання базується на співпраці підприємств, установ, організацій (далі - підприємство) та професійно-технічних навчальних закладів (далі - ПТНЗ), що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, професійно-технічним навчальним закладом та здобувачем професійно-технічної освіти (далі - учнем).

II. ПІДПРИЄМСТВО

Підприємство (за згодою) на основі договору з професійно-технічним навчальним закладом про впровадження елементів дуальної форми навчання забезпечує організацію виробничого навчання та виробничої практики для якісної підготовки кваліфікованих робітників відповідного кваліфікаційного рівня за визначеною професією. Підприємство забезпечує навчально-виробничу базу (навчально-виробничі дільниці) для проходження учнями виробничої практики та виробничого навчання, закріплює майстрів-наставників за учнями на виробничих місцях, надає можливість учням та педагогічним працівникам опанувати сучасні виробничі технології, сприяє стажуванню учнів та педагогічних працівників ПТНЗ, створює належні умови для роботи майстрів-наставників, бере активну участь у формуванні змісту навчальних програм та структури навчально-виробничого процесу, розробленні навчально-плануючої документації, здійсненні вихідного контролю знань та умінь учнів.

Підприємство передбачає в перспективних планах соціально-економічного розвитку та колективних договорах заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази для забезпечення комфортних умов навчання, праці, побуту та відпочинку учнів та майстрів-наставників на підприємстві.

Основні напрямки співпраці підприємства і навчального закладу передбачають:

- підготовку за галузевим спрямуванням кваліфікованих робітників, що відповідають вимогам сучасних виробничих технологій і потребам конкретного виробництва;
- прогнозування потреби підприємства, галузі, регіону в підготовці, перепідготовці й підвищенні кваліфікації робітничих кадрів;
- формування й управління професійними компетенціями (визначення та опис компетенцій, планування графіку навчання, розвитку персоналу і створення нових робочих місць).

ПРАВА ПІДПРИЄМСТВА

1. Враховувати при формуванні бюджету кошторисні призначення для модернізації навчально-виробничої бази навчально-виробничих дільниць для забезпечення якісної професійно-практичної підготовки учнів ПТНЗ.

2. Брати участь у моніторингу потреб регіонального ринку праці у професійних кваліфікаціях з урахуванням власних інтересів та розвитку галузі.

3. Брати участь спільно з ПТНЗ у розробленні експериментальних навчальних планів і програм підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Формувати спільно з ПТНЗ графік навчального процесу для впровадження елементів дуальної форми навчання.

4. Брати участь у розробленні професійних та освітніх стандартів, формувати вимоги до професійних компетентностей майбутніх фахівців.

5. Укладати договори між підприємством, ПТНЗ та учнями з метою забезпечення якісної професійно-практичної підготовки учнів, запровадження

механізмів стимулювання ефективної праці учнів та їх наставників, сприяння працевлаштуванню випускників ПТНЗ.

6. Сприяти навчанню учнів ПТНЗ на сучасному навчально-виробничому обладнанні, оволодінню ними інноваційними виробничими технологіями.

7. Здійснювати обмін інформацією з ПТНЗ щодо прийнятих управлінських рішень з кадрових питань, внесення змін у нормативно-правові акти з питань підготовки кадрів в умовах виробництва.

ОБОВ'ЯЗКИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Надавати робочі місця учням для проходження виробничого навчання та виробничої практики, забезпечувати виконання програм виробничого навчання і практики.

2. Призначати відповідального працівника, який здійснює загальне керівництво професійним навчанням учнів ПТНЗ на підприємстві у відповідності до вимог робочих навчальних планів і програм професійної підготовки.

3. Організовувати навчання-інструктаж учнів з охорони праці перед початком навчання на підприємстві та здійснювати періодичну перевірку їх знань з охорони праці.

4. Забезпечувати проведення виробничого навчання та виробничої практики учнів ПТНЗ у провідних цехах, на робочих місцях, які оснащені сучасною технікою з новітньою технологією і високим рівнем організації праці, в складі бригад під керівництвом досвідчених майстрів-наставників.

5. Контролювати дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлених на підприємстві.

6. Передавати (за можливістю) безоплатно ПТНЗ необхідне устаткування, обладнання, машини, механізми, транспортні засоби, інструменти, інвентар з метою зміцненню матеріально-технічної бази навчального закладу.

7. Забезпечувати (за можливості) учнів спеціальним робочим одягом, взуттям та іншими індивідуальними засобами захисту за встановленими нормами для відповідних штатних працівників підприємства.

8. Здійснювати оплату праці учнів відповідно до обсягів виконання практичних завдань, випуску реальної продукції виробництва.

9. Складати виробничі характеристики учнів після завершення виробничої практики із зазначенням рекомендованого рівня кваліфікації.

10. Надавати заявки на підготовку кадрів у ПТНЗ у розрізі професій і рівнів кваліфікації, виходячи з потреб виробництва.

11. Працевлаштовувати на базі підприємств (за наявності вільних робочих місць) випускників, які здобули професійну кваліфікацію за дуальною формою навчання.

12. Укладати трьохсторонні договори з учнем і ПТНЗ, що передбачають надання оплачуваних робочих місць для виробничої практики та працевлаштування.

13. Брати участь у роботі з професійної орієнтації молоді на робітничі професії.

II. ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

Упровадження елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес ПТНЗ запроваджується з метою забезпечення відповідності змісту професійної освіти, визначеного державними стандартами професійно-технічної освіти, вимогам сучасного виробництва, інноваційним технологічним процесам та технічному забезпеченню.

Навчальний заклад на основі державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних професій розробляє навчальні плани та програми, використовуючи для оновлення змісту навчальних програм 20% варіативного компоненту змісту освіти, формує графік навчально-виробничого процесу із врахуванням потреб та виробничих інтересів підприємства. Навчання проводиться за робочими планами й програмами, погодженими з роботодавцями та затвердженими в установленому порядку.

Навчальний процес з елементами дуальної форми навчання включає 3 основних етапи:

- опанування базовими знаннями, уміннями та навичками, що здобуваються в стінах навчального закладу на початку навчального процесу, та включає теоретичну підготовку та виробниче навчання у навчально-виробничих майстернях навчального закладу;
- професійно-теоретична підготовка, яка здійснюється на базі навчального закладу на початку кожного кваліфікаційного рівня або навчального модуля з метою вивчення нових тем та програм;
- професійно-практична підготовка, що проваджується в умовах виробництва та включає виробниче навчання й виробничу практику і забезпечує опанування учнями професійного компоненту змісту освіти.

Побудова графіку навчального процесу може бути багато варіативною та формувати навчальні компоненти у залежності від особливості діяльності підприємства, складності в опануванні професійних кваліфікацій, врахування сезонних факторів для певних професій тощо.

Професійно-практична підготовка проводиться на виробничих об'єктах підприємств-замовників кадрів для забезпечення здобуття сучасних професійних компетенцій і спрямовується на закріплення, розширення, поглиблення і систематизацію знань, умінь і навичок, отриманих при вивченні спеціальних дисциплін, формування й закріплення практичного досвіду.

Для якісної організації практичного навчання за кожним учнем закріплюється наставник з числа працівників даного підприємства. Контроль за отриманими практичними знаннями та навичками здійснюється керівником практики, призначеним ПТНЗ, майстром виробничого навчання даної навчальної групи та майстром-наставником, закріпленим за учнем із числа кращих працівників-виробничиків. За підсумками контролю виставляється оцінка, яка фіксується в журналі практичного навчання. Підсумком

практичного навчання є захист звіту про проходження виробничої практики із наданням заповненого щоденника про проходження виробничої практики та виробничої характеристики (з підписами керівника та майстрів-наставників з виробництва).

ПРАВА ПТНЗ

1. Заключати тристоронні договори для впровадження елементів дуальної форми навчання з підприємствами, установами, організаціями та учнями, що здобувають робітничі професії.

2. Вносити спільно з роботодавцями зміни до структури навчально-виробничого процесу, змісту професійної підготовки, графіку проходження професійно-практичної підготовки за умови дотримання діючих нормативно-правих актів у сфері освіти та погодження і затвердження робочих навчальних планів в установленому порядку.

3. Призначати відповідального керівника (куратора) для організації та контролю за здійсненням професійно-практичної підготовки в умовах виробництва.

4. Визначати посадові обов'язки майстрів виробничого навчання, закріплених за навчальними групами, у яких запроваджуються елементи дуальної форми навчання.

5. Погоджувати кандидатури майстрів-наставників, що призначаються підприємством для проведення виробничого навчання та виробничої практики.

6. Видавати спільно з підприємством сертифікат, що підтверджує рівень професійної кваліфікації учня, за умови успішного опанування практичного розділу навчальної програми.

7. Ініціювати оновлення матеріально-технічної бази, технічного забезпечення навчально-виробничих ділянок та навчально-виробничих майстерень ПТНЗ, покращення соціально-побутових умов праці учнів та майстрів-наставників перед керівництвом підприємства.

ОБОВ'ЯЗКИ ПТНЗ

1. Вчасно реагувати на рекомендації й пропозиції підприємств-партнерів щодо удосконалення форм і методів організації виробничого навчання та виробничої практики.

2. Дотримуватись державних стандартів професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

3. Здійснювати контроль за умовами праці та оплатою праці учнів під час виробничої практики учнів.

4. Сприяти матеріальному стимулюванню підприємством якісного виконання виробничих завдань учнями, ефективної роботи керівників виробничої практики та майстрів-наставників.

5. Формувати нові професійні компетентності майбутніх робітників, психологічну готовність працювати в колективі, виховувати лідерські якості, навчати основам підприємницької діяльності.

6. Забезпечувати належну якість професійно-теоретичної підготовки учнів відповідно до вимог сучасних технологічних процесів із врахуванням запитів роботодавців.

III. ЗДОБУВАЧ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Здобувачі професійно-технічної освіти є важливим складником упровадження елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес. Надання можливості учням ПТНЗ опановувати сучасні виробничі технології безпосередньо в умовах виробництва сприяє підготовці кваліфікованих робітничих кадрів відповідно до вимог сучасного виробництва, забезпечує високий рівень працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів.

ПРАВА УЧНІВ

1. Обирати місце проведення професійно-практичної підготовки відповідно до переліку підприємств, що надали згоду на участь у впровадження елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес.

2. Бути відповідальною стороною при укладанні тристороннього договору щодо умов проходження виробничої практики та виробничого навчання в умовах виробництва, переважного права на подальше працевлаштування.

3. Отримувати відповідну оплату праці за виконаний обсяг робіт за період виробничої практики.

4. Отримувати додаткові винагороди та соціальні пільги, передбачені для працівників Підприємства.

5. Після завершення навчального процесу та терміну дії тристороннього договору за наявності пропозиції від Підприємства укласти з Підприємством трудовий договір.

ОБОВ'ЯЗКИ УЧНІВ

1. Відвідувати заняття і виконувати виробничі завдання в рамках вимог державного освітнього стандарту з конкретної професії відповідно до графіку навчально-виробничого процесу.

2. Виконувати настанови майстрів виробничого навчання та наставників, призначених Підприємством, що стосуються процесу навчання і виробничого процесу, для набуття професійних кваліфікацій відповідного кваліфікаційного рівня.

3. Сумлінно ставитися до опанування програми професійно-практичної підготовки за обраною професією.

4. Дотримуватися під час навчання вимог Статуту, правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів, що діють на Підприємстві, в тому числі у сфері охорони праці, дбайливо та ощадливо ставитися до майна Підприємства.

5. Працевлаштовуватись після завершення навчання за умови наявності вакансій на роботу на Підприємство (за згодою сторін).

Директор департаменту

М. С. Кучинський